І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
'Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 174. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ВЕРЕСНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 21, 1965 No. 174. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 20 вересня 1965

В АМЕРИЦІ

З БІЛОГО ДОМУ ПОВІДОМИЛИ, ЩО 4-го ЖОВТНЯ ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗУСТРІНЕТЬСЯ З ПАПОЮ ПАВЛОМ VI в Ню Йорку. Це буде вже четверта зустріч американських президентів із Папою Римським. Президент Вудро Вільсон відвідав Папу Венедикта XV 4-го січня 1919 р., Д. Д. Айзенгавер Папу Івана XXIII в грудні 1959, Дж. Ф. Кеннеді Папу Павла VI 3-го липня 1963-го року. Подробиці зустрічі Президента з Папою будуть опубліковані пізніше. Правдоподібно зустріч відбудеться в мешканні американського амбасадора Артура Дж. Голдберґа в готелі Валдорф-Асторія.

7,500 ЖИДІВ ПРОТЕСТУВАЛИ У ВАШІНҐТОНІ ПРОТИ РЕЛІГІЙНОГО Й НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЖИДІВ В СССР. Протест відбувся в неділю 19-го вересня, між протестантами були представники 24-ох жидівських центральних організацій — делеґації зі 106-ох місцевостей в цій країні. Протестаційні збори відбулися недалеко Білого Дому в Парку Ляфаста, в них взяли участь і представники різних християнських віровизнань. Представники зборів хотіли передати 1,000 петицій із мільйоном підписів, але в совєтській амбасаді не було нікого. Президент Джансон вислав зборам звернення, в якому заявив, що справа переслідування жидів в СССР є „справою всіх тих, які шанують волю" і висловив надію, що прийде час, коли жиди зможуть жити без обмежень у виконуванні релігійних практик та згідно зі своєю традицією.

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ ПОВІДОМИВ, ЩО В ЛИСТОПАДІ Ц.Р. ПОКЛИЧУТЬ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ 36,450 РЕКРУТІВ. Армія потребуватиме 28,400 рекрутів, морська піхота 4,050 і фльота — 4,000. Вперше впродовж 13-ох років братимуть рекрутів до морської піхоти, яка в попередніх роках мала доволі добровольців. В жовтні число рекрутів винесе 28,400, з того до морської піхоти будуть приділені 4,600. Морська піхота потребувала рекрутів під час війни в Кореї.

У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ВІДКРИВАЮТЬ НОВУ КАРБІВНЮ. Це вже буде 4-та карбівня в цій країні, бо сильно збільшується запотребування на монети у зв'язку зі збільшенням населення, ростом автоматів-машин та більшим числом збирачів монет. Це буде наймодерніша в світі карбівня, в одній мінуті вона зможе продукувати 10,000 одноцентових монет, а теперішні машини карбують тільки по 300 монет в одній мінуті.

В ОСТАННІХ ДВОХ ТИЖНЯХ ЩОРАЗ МЕНШЕ ЗГОЛОШУЄТЬСЯ БЕЗРОБІТНИХ ПРО ДОПОМОГУ, як повідомляє Департамент Праці. І так в тижні, який закінчився 4-го вересня, число тих, які діставали допомогу як безробітні, зменшилося на 55,000 і становило 1,043,200, що було найменшим числом в останніх 9-ох роках. В тижні, який закінчився 11-го вересня, число прохачів про допомогу зменшилося знов на 18,000. Найбільше зменшилося число безробітних в Каліфорнії і в Мишиґені.

ОСОБИСТІ ПРИБУТКИ АМЕРИКАНЦІВ В СЕРПНІ Ц.Р. СТАНОВИЛИ $531,500,000,000 в річному відношенні, на один більйон більше, як в липні цього року, і на 24 більйони більше в порівнянні зі серпнем 1964-го року. Річне відношення дістаємо таким способом, що прибуток одного місяця множимо через 12.

У СВІТІ

ХРИСТИЯНСЬКО-ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ АДЕНАУЕРА-ЕРГАРДА ВИГРАЛА парляментарні вибори в Західній Німеччині в минулу неділю 19 вересня. Християнські демократи дістали кругло 12 мільйонів голосів плюс понад 3 мільйони голосів для спорідненої Християнсько-суспільної Унії у Баварії, разом 45.4% голосів і 243 мандати, — Соціял-демократична партія дістала кругло 12 мільйонів голосів, 39.3%, і 201 мандат. Вільні демократи дістали 48 мандатів — дрібні партії не дістали ні одного мандату. Голосував надзвичайно високий відсоток управнених, разом 32,311.674 виборців, на поверх мільйон більше, як у виборах з 1961 р. У новому 496-членному „Бундестаґу" християнські демократи створять, мабуть, знову коаліцію з вільними демократами.

ІРАКСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР-ГЕНЕРАЛ, ЗВЕЛИЧНИК ЄГИПЕТСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА НАССЕРА, ХОТІВ використати нагоду, коли президент Іраку Абдель Салям Аріф був на конференції „на вершинах" 12-ох арабських держав в Казаблянці в Марокко, та перевести державний переворот і проголосити з'єднання з Єгиптом. Брат президента Абдель Рахман Аріф, ударемнив ці пляни, посадив прем'єра в літак і відправив до Каїро в Єгипті.

ДО ВАРШАВИ ПРИБУВ з 5-тиденними відвідинами британський міністер закордонних справ Майкел Стюарт. Британія за газетними твердженнями, хоче приєднати Польщу до ідеї про договір проти поширення атомової зброї, запевнивши польських комуністів, що Британія теж є проти атомового зброєння Західньої Німеччини.

КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА II ВІДКРИЛА пропам'ятну таблицю у честь померлого кол. британського прем'єра Винстона Черчилла у Вестмінстерському соборі. Приявними на цій короткій урочистості були члени королівської родини, вдова й діти Винстона Черчилла та члени уряду. На таблиці є напис: „Пам'ятайте про Винстона Черчилла".

СХІДНЯ НІМЕЧЧИНА Є ЄДИНОЮ У СВІТІ „державою", яка має тепер менше населення, як мала в 1948 році: 3 мільйони осіб втекли на захід перед здвигненням берлінського муру ганьби і близько чверть мільйона після того. Щойно в цьому році скасовано в Східній Німеччині картки на картоплю, але після жнив, мабуть, відновлять їх. Будова і постійний ремонт довгого на 95 миль берлінського муру вичерпав усі запаси і всі нові достави цементу. 50.000 війська і поліції, що бережуть цей мур, обтяжують бюджет.

КУБИНСЬКИЙ АМБАСАДОР В ЛОНДОНІ ЛЮЇС АБОНЗО ЗРІКСЯ СВОГО СТАНОВИЩА, гостро натаврувавши комуністичний режим Фіделя Кастра. Після того Кастро відкликав з лондонської амбасади більшість її членів. Шарже д'аффер Рауль Волят заперечив, наче б відкликані були прихильниками збунтованого амбасадора і заявив, що вони „дістануть інше призначення".

В АТЕНАХ ВІДБУЛОСЬ у королівському палаці хрищення 2-місячної доньки королівської пари Константина й Анни Марії в грецько-православному обряді. Приявними були тільки члени королівської родини, між ними батьки королеви, данський король з жінкою. Протестантка Анна Марія перейшла перед виходом заміж за короля Константина на православ'я.

Д-Р СЕМЕН ДЕМИДЧУК, ОРГАНІЗАТОР ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО СОЙМУ В АМЕРИЦІ, ДОВГОЛІТНІЙ СПІВРЕДАКТОР „СВОБОДИ", ПОМЕР У БРУКЛИНІ

Брукли, Н. Й. — У понеділок, 20-го вересня 1965 року досвіта, тут у шпиталі Пек Меморіял помер, після короткої недуги, на 81-му році життя, сл. п. д-р Семен Демидчук, один з найвидатніших діячів-піонерів Американської України, колишній делеґат Крайового Шкільного Союзу („Рідна Школа") в Америці, організатор Першого Українського Сойму в ЗДА, довголітній співредактор „Свободи". Тіло Покійного лежить в Fifth Avenue Funeral Home при 5-ій евеню і 24-ій вулиці в Бруклині, де й буде відправлена Панахида за спокій душі Покійного у вівторок, 21-го вересня о год. 8-ій ввечері. Похорон відбудеться в середу, 22-го вересня, о год. 10-ій рано з похоронного заведення до церкви св. Миколая при 258 і 19-ій вулиці (між евенями 5 і 6-ою) та опісля на цвинтар. Осиротив дружину Марію, відому громадську діячку, головну радню УНСоюзу, синів Осипа і Василя та дочку Соню і Галину, всі одружені та з родинами. Пані Марія Демидчук живе в Бруклині: Maria Demydchuk, 416 17th Street, Brooklyn 15, N. Y.

Сл. п. д-р Семен Демидчук

Сл. п. д-р Семен Демидчук народився 22-го квітня 1884 року в Буську, повіту Камінка Струмілова, Західня Україна, де й дістав початкову науку, а середню школу, українську академічну ґімназію за австрійських часів у Львові перейшов рр. 1897-1905. Правничий факультет Львівського університету закінчив в 1914 році зі ступнем доктора прав. Під час університетських студій відбув в рр. 1908-1909 один рік військової служби при австрійсько - угорській армії, спочатку в Еґер, на Угорщині, а опісля в Відні, в військовій продовольчій школі.

Після закінчення університетських студій, а перед складанням риґорозів і отримання докторату, відбув

(Закінчення на стор. 4-ій)

Конґрес хоче закінчити працю в перших днях жовтня

Вашинґтон. — Провідник демократичної більшості в Сенаті, сенатор Майк Менсфілд із Монтани, заявив, що Сенат повинен закінчити працю десь в перших днях жовтня. Але в політичних колах сумніваються в тому, бо Менсфілд недавно передбачав, що вдасться закінчити працю в Конґресі перед Днем Праці. Сенатор - демократ Аллен Дж. Еллендер із Луїзіяни, нарікає на довгу працю в Сенаті, яка триває від початку січня, і заявив, що готова виникнути револьта членів, коли президент Джансон налягатиме на те, щоб щораз то більше нових законопроєктів ухвалював Конґрес. Сенатор Еллендор сказав: „Вірю, що деякі з нас залишать Конґрес, і не буде потрібного кворуму до праці". Цього тижня Сенат має вирішити два законопроєкти, які повинні були бути вирішені в минулому тижні: проєкт про новий іміґраційний закон, в якому скасовані є квоти для окремих держав і програму допомоги закордонним державам, яка запропонована на суму — $3 200 000 000. Палата Репрезентантів має вирішити в цьому тижні законопроєкт про контролю поверхні, реґуляцію 144 рік та портів, що має коштувати коло двох більйонів долярів.

Подвійне свято УНДому в Джерзі Ситі

Джерзі Ситі. — В неділю, 19-го вересня 1965 р. місцевий Український Народний Дім, один із наймодерніших та найвеличавіших того роду домів в Америці, мав своє подвійне свято: спалення морґеджу (гіпотеки) та пошанування піонерів. Ширше звідомлення із цих величавих подвійних святкувань буде надруковане в завтрішньому числі „Свободи".

НА МІСС СОЮЗІВКУ 1966 ОБРАНО МАРІЯННУ СУХЕНКО, НА ЇЇ ДРУЖОК МАРІЙКУ ҐАРМАТІЙ І ТИРСУ ДИБАЙЛО

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Під час церемонії вибору Міссс Союзівки, що відбулася на цій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах в суботу 18 вересня ц. р., при участі багатьох соток гостей і відвідувачів з усіх ближчих і дальших стейтів ЗДА, і що нею проводив Володимир Гентиш, на Міссс Союзівки 1966 року обрано 18-літню Маріянну Сухенко з Брістолю, Па., і на її дружок — принцес Марійку Ґарматій з Ірвінґтону та Тирсу Дибайло з Плейнфілду, Н. Дж. Новообрана Місс Союзівка є донькою відомих в Трентоні і в Брістолі українських громадян Івана й Олександри Сухенків, членкою 362 - го Відділу, має закінчений гайскул і протягом п'ять років вчилася музики і співу. Разом із своєю сестрою Катериною була фіналісткою в конкурсі на королеву краси стейту Пенсилвенія 1966-67 рр., і вони обидві виступали успішно під час концерту-попису „Горлиці", що відбувся на Союзівці. Марійка Ґарматій, донька Павла і Марії,, членка 14-го Відділу УНСоюзу, є студенткою коледжу, пластункою і бере участь в студентському житті і в спорті. В конкурсі Союзу Українок в Ірвінґтоні була обрана на Міссс Весни. Друга дружка — Тирса Дибайло, донька Володимира і Кекилії, членка УНСоюзу і СУМА, є студенткою школи мод. Вибір Міссс Союзівки 1966 і її дружок перевело окреме жюрі під проводом п. Михайла Метрінка, в склад якого входили ще — пані Квітка Стецюк і Олена Малько та д-р Ярослав Крив'як й інж. Орест Бедрій. „Коронації" п-ни Маріяни Сухенко на Міссс Союзівку 1966 року довершила Місс Союзівка 1965 року п-на Каміля Гук в присутності членів жюрі та представників УНСоюзу головного предсідника УНСоюзу Йосипа Лисогора і головного касира Романа Слободяна та директорів Союзівки пп. В. Кваса і Данила Слободяна. Під час вибору відбувалася забава при звуках оркестри Амор.

ПЕЙПІНҐ ПІДТРИМАВ СВІЙ УЛЬТИМАТ ІНДІЇ — ПЕРЕСУНУВ ВІЙСЬКА НАД КОРДОН

Об'єднані Нації. — Індійсько - пакистанський конфлікт опинився у новій драматичній стадії, як Комуністичний Китай передав в минулий четвер індійському амбасадорові в Пейпінґу Й. С. Мехті триденний ультимат з вимогою, щоб Індія зліквідувала своїх 9 військових станиць в обширі сусіднього з Китаєм Сіккіму, при чому комуно-китайський уряд твердив, що Індія порушила тамошній кордон, переступивши його на терен провінції Сінкіянґу. Індія відповіла, що погоджується на перевірення невтральною комісією, чи і де вона дійсно поруша кордон у ґімаляйських горах і в кожному такому випадку відкликати відтіль своє військо. Водночас індійський прем'єр Ляль Багадур Шастрі заявив у парляменті, що Індія готова протиставитися новій комуно-китайській аґресії і буде боротися за свою екзистенцію. Обшир, про який говорить комуно-китайська нота, охоплює 37,000 квадратних миль. Комуно-китайський уряд признав „частинний відворот" Індії, яка, мовляв, своєю відповіддю ствердила правильність китайського твердження про порушення китайського кордону, і тому комуно-китайський уряд продовжив термін свого ультиматуму, який минув в минулу неділю, до півночі 22 вересня. Проте Комуністичний Китай відкинув індійську пропозицію щодо перевірення справи невтральною міжнародною комісією. Рада Безпеки Об'єднаних Націй нараджувалась майже безперервно від минулої п'ятниці, відколи вернувся до Ню Йорку генеральний секретар ОН У Тант і склав своє звідомлення про свою невдачну миро-во-посередницьку місію в Пакистані й Індії. Рада Безпеки з свого боку зголосила теж своєрідний ультимат Індії і Пакістанові, зажадавши припинення воєнних дій впродовж 72-ох годин, відкликання військ на становища з перед 5 серпня ц. р. та зустрічі „в найкоротшому часі" пакистанських і індійських державних мужів „на невтральній території" задля мирного поладнання свого конфлікту. В минулу неділю 19 ц.м. Рада Безпеки перервала свої наради, дізнавшися про те, що совєтський прем'єр Алексєй Косиґін запросив індійського прем'єра Шастрі і пакистанського президента Мохамеда Аюба Хана до Москви на конференцію в справі мирного полагодження конфлікту за Кашмір. Покищо не відомо, чи будь-хто з них погодиться виїхати тепер в цій грізній ситуації з краю до Москви. Індія далі стоїть на становищі, що в справі Кашміру не може бути ніякого компромісу, бо це „інтегральна частина індійської держави". За газетними твердженнями — американські керівні кола пильно стежать за розвитком подій — особливо за тенденціями Комуністичного Китаю використати індійсько-пакистанський конфлікт для поширення своїх впливів у Південній Азії, покищо коштом індійської території. Індія зобов'язалась була боронити незалежність маленької гімаляйської держави Сіккім і другої такої — Бутан, але фактично не матиме змоги зробити це, коли б Комуністичний Китай кинув туди масу свого війська, тим паче, що більша частина індійських збройних сил спутані на пакистанському фронті та послаблені дотеперішніми воєнними втратами. За повідомленнями преси — Комуністичний Китай постійно пересуває війська над кордон Сіккіму і Бутану.

До В'єтнаму прибуває щораз більше американського війська

Сайґон. — До В'єтнаму майже щоденно прибувають нові транспорти американського війська. Газети твердять, що число американських вояків у В'єтнамі вже переступило цифру 125.000 і що до кінця цього року дійде, мабуть, до 200.000. Разом із цим змінився характер тамошньої війни. Американські вояки атакують днем і ніччю. Комуністичні партизани змінили очевидячки в обличчі нової ситуації свій плян переходу до наступу великими військовими частинами та обмежуються знову тільки дрібними наскоками і снайперською стріляниною. Вони пробували недопустити 101-шу парашутну бриґаду висадитись та зустріли її таким сильним вогнем з горбів і корчів, що висадна операція припізнилась на кілька годин. Але після того ця бриґада не тільки висадилась, але негайно перейшла до наступу. У битві біля Ан Хе за 250 миль на північний схід від Сайґону згинуло 46 комуністів та 5-ох ранених взято в полон. Число вбитих і ранених комуністичних партизанів було куди вище, але партизани встигли забрати їх з собою, зникнувши в джунґлі.

Концерт-попис ансамблю „Горлиця" був атракцією Великого Союзового Фестину на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — Мистецько - розваговою атракцією Великого Союзового Фестину, що відбувся на закінчення літнього сезону на цій Оселі УНС в Кетскильських горах, був концерт - попис танцювального ансамблю „Горлиця", який створився під протекторатом 245-го Відділу УНСоюзу із Трентону і 362-го Відділу УНСоюзу із Брістолю і працює під проводом п. Дмитра Надраги і його доньки Уляни. Заанґажований обласним організатором УНС і головою Окружного Комітету Відділів УНС у Філядильфії, Степаном Гавришом, цей ансамбль виступив із багатою програмою в рамцях мистецько - розвагового вечора в суботу 18-го вересня у великій залі „Веселки". Відкрив цей концерт-попис п. Степан Гавриш короткою промовою про історію „Горлиці" і про заслуги союзових діячів Трентону та Брістолю в створенні цього ансамблю, представляючи водночас присутніх на вечорі голів і секретарів Відділів УНСоюзу з Трентону, Брістолю, Балтимору та ін. На дальшу програму вечора, що ним проводом Вол. Гентиш, склалися дев'ять групових танків, в яких брало участь понад 20 танцюристів і танцюристок, та виступи молодих співачок Катерини й Маріянни Сухенків і Ніни Ляшенко, які відспівали декілька українських пісень. Спеціяльно подобався присутнім танок „Подільський козачок", що його вивели 6-літні Л. Ляшенко та І. Вітик. Акомпаніювали до дуетів і сольоспівів Вол. Гентиш і Олександер Парубченко. Протягом суботи і неділі Союзівка була заповнена гістьми, які користали з усіх влаштувань, зокрема з басейну і з спортових площ цієї оселі. В неділю в каплиці св. Володимира були відправлені дві Служби Божі, що їх відслужили душпастир Союзівки Впр. о. Любомир Гузар та Впр. о. Притуляк із Пасейку.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ШІСТЬ УКРАЇНЦІВ КАНДИДУВАТИМУТЬ НА ПОСЛІВ ПАРЛЯМЕНТУ У КАНАДІ

Оттава.—Серед найменованих досі різними канадійськими партіями кандидатів на послів до федерального парляменту є шість українських прізвищ: Т. Мороз (НДП) з Кенора — Рейні Рівер, Онт., Д. Заплітний (НДП) з Давфину, Ман., Р. Усик (Ліб.) з Маркет, Ман., В. Білинський (Ліб.) із Спрінґфілду, Ман., А. Кузяк (НДП) з Йорктону, Саскачеван, Н. Мосійчук (Ліб.) з Едмонтону.

Загально зголошено досі 145 мандатів на 265 місць у Палаті громад. Офіційне проголошення листи всіх кандидатів відбудеться 25 жовтня. Вибори до канадійського парляменту призначені на день 8 листопада.

15-РІЧЧЯ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕР. ЛІКАРІВ КАНАДИ

Вінніпеґ. — Т-во Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів Канади відзначало своє 15-річчя існування рядом імпрез у Вінніпеґу: В суботу, 4 вересня, на Загальних зборах вибрано нову управу, яку очолив д-р Роман Романович з Вінніпеґу. У вечері того ж дня на бенкеті в Роял Александра готелі ряд промовців говорили про працю й завдання Об'єднання та його вклад у наш культурно-національний розвиток. На науковій сесії наступного дня в неділю по полудні в Читальні „Просвіта" виголосили доповіді проф. д-р І. Розгін, д-р Я. Барвінський, д-р П. Сениця й зреферовано доповідь проф. д-ра І. Чинченка.

КОНФЕРЕНЦІЯ ВІЙСЬКОВО — ІСТОРИЧНОГО ІНСТИТУТУ НТШ

Ню Йорк. — В суботу, 25 вересня 1965 р. в годині 6-ій вечером відбудеться в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку перша, в осінньому сезоні доповідей, Наукова Конференція Українського Військово-Історичного Інституту НТШ. Конференцію відкрис директор Інституту проф. д-р В. Калина, а проф. д-р Я. Зозуля виголосить доповідь на тему „Дмитро Вітовський в Україні". Доповідь є призначена для ширшого загалу громадянства.

УКРАЇНЦІ У ФЕСТИВАЛІ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА ЕТНІЧНИХ ГРУП КАНАДИ

Торонто. — В цьогорічному Фестивалі народного мистецтва етнічних груп Канади, що відбувся тут на закінчення Всеканадійської Виставки дня 6 вересня ц. р., взяло участь 22 ансамблі різнонаціональних співаків, танцюристів і музик, в тому й українці. Українську національну групу репрезентував ансамбль танцюристів МУНО „Калина" під управою С. Джуґана. Виступ цього ансамблю був під технічним, стилевим і естетичним оглядом найкращим і наймаркантнішим з усіх. Заповідачем кожної точки програми Фестивалю був Джек Деннетт. У проведенні програми з українців крім ред. Левка Коссара, брали ще активну участь Надя Павличенко-Бухан, як продукційна дорадниця і авдиторка С. Джуґан як координатор інсценізації.

Кардинала Йосифа Сліпого найменовано на Почесного Члена НТШ

Ню Йорк. — Президія Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка повідомила, що на основі вирішення всіх дійсних і звичайних членів НТШ в Австралії, Европі, Канаді, ЗДА і в цілому вільному світі — номіновано Кардинала і Верховного Архиєпископа Кир Йосифа Сліпого — почесним членом Наукового Товариства ім. Шевченка. Верховний Архиєпископ Кир Йосиф є вже довгі роки дійсним членом Історично-Філософічної Секції НТШ (від 17 лютого 1930 року) і теперішня його номінація почесним членом є додатковим відзначенням та окремим виявом пошани всіх членів НТШ до нашого Кардинала, Верховного Архиєпископа і Митрополита-Страдника. Святочне вручення номінаційної грамоти почесному членові НТШ Кардиналові Сліпому відбудеться в Римі в найближчому часі.

Спогади письменника Федора Дудка вийшли окремою книжкою

Друковані в 1964 році у фейлетонах „Свободи" п.н. „Моя молодість" спогади померлого в 1962-му році українського еміґраційного письменника Федора Дудка появилися тепер окремим книжковим виданням заходами і коштом родини покійного письменника. Книжка видана з портретом Федора Дудка, як також з фотографіями його родини і шкіл, в яких він учився. Передмову до книжки про Федора Дудка, його життя і творчість написав співробітник „Свободи", відомий літературознавець д-р Лука Луців. Книжка видана на доброму папері і має 86 сторінок.

УСК і „Тризуб" започаткували перемогами новий футбольний сезон

Футбольна дружина Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку відбула минулої неділі 19-го вересня, на грищі Айнтрахт в Асторії перші змагання нового сезону у „Великій Десятці" НАФСоюзу. Зустріч з німецькою одинадцяткою С. К. „Айнтрахт" вирішили футболісти УСК-у в свою користь вислідом 3:1. Вже в перших десяти хвилинах здобув УСК двоє воріт зі стрілів Володимира Шмотолохи, а треті ворота для УСК-у здобув Сметгирст на 71-ій хвилині гри при стані 2:1. Усківці, які мали більшу перевагу спочатку змагань, виказалися кращою технічно дружиною, хоч і мали в дружині „Айнтрахту" сильного противника. На початку цих перших змагань нового сезону відбулась церемонія почесного викопу, який доконав адв. Володимир Стек, кандидат на стейтового конґресмена.

„Тризуб" з Філядельфії розіграв минулої неділі свої перші змагання сезону, знов в окремій Американській Лізі, в Нюарку з дружиною місцевого Португальського Ф. К. Футболісти „Тризуба" здобули перемогу і перші дві точки, закінчивши цю зустріч з рахунком 1:0. Одинокі ворота змагань стрілив Джуліо в другій половині.

„Чорноморська Січ" з Нюарку" не відбула своїх мистецьких змагань Американської Футбольної Ліґи, бо визначений суперник — „Юрик Тракерс" з Філядельфії одержав в останньому дні перед змаганнями дозвіл від АФЛіґи на однорічну перерву. Також жидівська дружина „Гакоах" (раніше Н. Й. Амерікенс) одержала на власне прохання дозвіл на однорічну перерву у грах Ліґи, так що ці дві дружини не будуть брати участи в цьогорічних першостях Американської Футбольної Ліґи.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Ситі і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Газетний страйк у Ню Йорку

Коли у п'ятницю минулого тижня не появилися в Ню Йорку англомовні щоденники — життя у тому місті-гіганті неначе пригасло. Рідко коли таке невелике число страйкарів може так сильно струснути всією атмосферою, в якій живуть вісім мільйонів людей, як отой нюйоркський газетний страйк. Уся Американська Часописна Гілда нараховує 23.000 членів — яка це маленька спілка у порівнянні з такими велетнями, як спілка водіїв із 1,750.000 членів чи спілка автомобільних робітників із 1,104.000! А в в нюйоркському страйку взагалі беруть участь тільки 17.000 осіб, при чому справедливість змушує підкреслити, що застрайкували властиво друкарські робітники лише однієї газети, щоденника „Ню Йорк Таймсу", а самі видавці шістьох інших щоденників із солідарности до видавництва названого щоденника рішили тимчасово припинити їх появу.

4,400.000 осіб купують щоденно сім нюйоркських щоденників, — читає їх, очевидно, куди більше. В усіх підземках, автобусах, у каварнях, в публічних парках, в окремих читальнях — скрізь сидять люди з „своєю" газетою в руках. Раптом тієї „своєї" газети не стало. Не стало щоденного нерозлучного приятеля-інформатора. На місто з його людським муравлищем впала наче заслона: не можна прочитати новин із світу й країни, переглянути коментар улюбленого колюмніста, подивитися на програми видовищ, комерційні оголошення, довідатись, яка прогноза погоди. У підземках, в автобусах, скрізь люди сидять нохмурі, посоловілі. Звичайно, людина старається в кожній трудній ситуації якось радити собі: але радіоапарати, позамісцеві чи чужомовні газети — це тільки підмінки, які не всилі заступити найпершої щоденної духової пожиframework, якою є „своя" газета.

Тому читачі газет сердито питають: невже мусять бути газетні страйки? Невже не треба зарахувати щоденної преси до тієї самої категорії установ найпершої потреби, як харчові крамниці, шпиталі, водопроводи, електричне світло й газ, де не допускається страйків, щоб не наражати людського життя або не зводити до рівня примітивної вегетації? Чи не можна б встановити таких законних посередницьких та арбітражних установ, які заздалегідь вирішували б конфлікти? У даному випадку йдеться не про висоту винагороди, а передусім про забезпеку тяглости праці робітників, загроженої автоматизацією. Справа поважна, але полагоджувати її під тиском страйку — небезпечно, бо страйк — двосічна зброя. Адже внаслідок страйку в жовтні 1963 року був примушений взагалі припинити свою дальшу появу щоденник „Ню Йорк Дейлі Міррор", дармащо перед страйком мав близько 840,000 щоденного накладу й понад 1,345.000 недільного! І тільки невеличке число зайнятих в ньому робітників та журналістів знайшли після того працю в інших нюйоркських газетних видавництвах.

Правдиву вартість багато дечого оцінюємо щойно тоді, коли втрачаємо його: батьківщини, волі, рідних, приятелів, здоров'я. Багато читачів щоденної преси не свідомі всієї глибини її вартости. Усвідомлюють її щойно тоді, коли її нема.

На бочці пороху

Останніми днями у світовій пресі появилися повідомлення про розбіжності в совєтському колективному керівництві, що його очолюють Леонід Брежнєв, як перший секретар ЦК КПСС, і Алексєй Косиґін, як голова Ради Міністрів СССР, і разом з цим про можливість нових змін у Кремлі. Базовані на докладних обсерваціях совєтської дійсности, як також на фактах останніх пересунень на совєтській режимній драбині, всі ці повідомлення доводять, що внутрішня ситуація в СССР не устабілізувалася після усунення Нікіти Хрущова, який зосереджував у своїх руках повноту влади, займаючи і пост першого секретаря і пост прем'єра СССР.

Повідомлення, що наспіли з різних джерел, різняться між собою змістом, але всі вони зводяться до факту наявности основних не лише особистих, але й політичних розходжень між окремими особами із совєтського партійного керівництва. Вістки про зміни в Кремлі стосуються найперше Анастаса Мікояна, найстаршого за віком і стажем большевика в колективному керівництві, що його дехто вважає за найбільш впливову постать в СССР. Мікоян мав би відійти із становища „президента" СССР, передусім з огляду на свій похилий вік — 70 років, але дехто з обсерваторів рахується з тим, що він може „пережити" і перемогти багатьох інших „керівників", молодших за нього. Водночас із цим у Москві щораз упертіше говорять про гостре суперництво між теперішніми „найвищими", значить між Брежнєвим і Косиґіним, як також про змагання за владу між Брежнєвим і Косиґіним, з одного боку, і Шелепіним та Підгорним з другого. Александер Шелепін, 47-літній колишній керівник КҐБ, а тепер голова державної і партійної контролі, має в своїх руках могутню машинерію, з допомогою якої може ліквідувати членів уряду та партійного керівництва і обсаджувати своїми людьми важливіші пости в режимному апараті. Організаційним впливом дорівнює йому колишній перший секретар ЦК КПУ Микола Підгорний, який, кажуть, в евентуальній розгрі може виявитися сильнішим за Брежнєва.

Боротьба, що виявилася вже в „переміщенні" цілого ряду високих партійних та державних діячів на підрядні становища на провінції, іде не тільки за пости. Розгортається вона також і за основні альтернативи совєтської політики: за централізацію чи за децентралізацію керівництва індустрією і сільським господарством, за перевагу тяжкої і воєнної індустрії над тенденцією збільшити продукцію легкої промисловости особливо ж для задоволення потреб широких мас населення, за розрив чи за полагоду конфлікту з Пейпінґом і т. ін. Усі ті альтернативи мають своїх прихильників і противників, і боротьба за вибір якоїсь із них посилюється з кожним днем.

Усі ці особисті й політично-тактичні розбіжності доводять, що наслідники Хрущова сидять на бочці пороху, яка при найближчій нагоді для цього може розірватися і викинути їх на смітник історії. Найближчою нагодою для цього може стати заповіджений на 27 жовтня ц. р. пленум Центрального Комітету КПСС.

Д-р Омелян Кміть

IV СЕСІЯ ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

Рим. Вівторок, 14-го вересня. На каленкарі це звичайний, будний день, але тут, у Римі, він незвичайно урочистий. Бож у храмі св. Петра відбулося відкриття четвертої й останньої сесії Другого Ватиканського Вселенського Собору.

Вже від пів до восьмої ранку відгороджена від публіки площа св. Петра зачервоніла мантіями й ковпаками соток Єпископів — Отців Собору, що прямували до брам храму. Здавалося, що й сам велетенський храм набрав ще поважнішої постави, ніби виструнчився на своїх височезних колонах, одухотворився розумінням незвичайної хвилини...

Тисячі запрошених виповнили середущу й поперечні частини храму. Отці Собору примістились на своїх місцях, починаючи від входу аж до Вівтаря Ісповідання. З противного боку вівтаря на трибунах зайняли місця дипломати, журналісти, гості. У різних „стратегічних" точках храму виднілись у своїх строкатих строях папські ґвардійці. Потоки світла лилися з телевізійних апаратів.

Папа увійшов зі своїм почетом о дев'ятій. Ішов пішки, не на традиційних ношах, на знак покути — Він же йшов благати Господа про особливі ласки для успішного закінчення Собору і — на знак особливої пошани до присутніх у храмі. Приступивши до Вівтаря Ісповідання, розпочав відправу в сослуженні кардиналів. Для нас, українців, було приємно слухати, як одна з питоменних рис нашого східнього обряду увійшла, починаючи саме з цього Собору, в обряд Латинської Церкви. Це знак глибокого цінування східнього обряду й Східньої Церкви. По Богослуженні Папа виголосив вступну промову.

Зазначивши, що це вже остання сесія, Папа пригадав три головні теми й цілі Собору: поглибити пізнання правд християнської віри; „установити досконаліші зв'язки з братами - християнами, досі від нас відлученими"; звернутися до цілого людства з заявою приязни та з благовіщенням спасіння.

Потім Папа закликав Отців Собору провести цю кінцеву частину соборних робіт з особливою духовою снагою, з глибоким почуттям відповідальности, у повній злуці з Христом, „в Ім'я якого вони зібрані", у свідомості особливої дії Духа Святого, добре пам'ятаючи, що „цьому Зборові буде дано висловитись священними й страшними апостольськими словами: Зволилось Духу Святому й Нам..."

„Сучасний світ, — сказав Папа, — вкритий мрякою сумнівів і темрявою безбожности". Через те зроджується потужніше бажання віддати Богові славу, „що нині для нас є більш очевидною з причин поступу в пізнанні космосу". Любов до Бога це — досконала релігія. „Цей Собор вписується в історію сучасного світу, як найвищий, найясніший, найлюдяніший вияв найблагороднішої релігії, не видуманої людьми, а об'явленої Богом, релігії, яка полягає у зносинах надприродної любови" між Богом і людьми.

Цей Собор є теж виявом любови до Церкви. Він бо вказує, що „Церква це — суспільність, заснована на єдності у вірі і на всеобіймаючій любові. Шукання досконалого й вищого суспільства, що становить собою найголовніше питання історії, яке здається нерозв'язним, коли звертаємо думку на повсякчасне повторювання події з вавилонською вежею, трагічно задокументованої в цих наших часах", знаходить у Церкві всі головні начала для своєї розв'язки, хоч і не в усьому ще здійсненої. Суспільність, яку проповідує Церква „не засновується ні на ідолопоклонстві перед індивідуальністю, ні на ідолопоклонстві перед суспільністю, а... на любові до людей не за їх заслуги або наші інтереси, а з приводу любови до Бога".

І коли цей Собор виявляє любов до Церкви, він має на думці теж і „братів християн, які ще не мають досконалої єдности з цією нашою Церквою, єдиною, святою, вселенською, апостольською". Увага Собору звернена „на велике питання відновлення всіх християн у єдності, що її хотів Христос, на труднощі в цьому, на надії".

Далі Папа говорив на тему, що найчутливіше цікавить нинішній світ, а нас, українців, найперше, — про наставлення Собору й Церкви супроти комунізму, конкретного комунізму, здійснюваного московським варварством у цій останній половині сторіччя. Промовчить про нього Собор? Засудить його? У який спосіб? Папа сказав:

„Цей Собор покірно благає Господа, щоб ми стали гідними радіти, як перші апостоли, зневагою за ймення Христове. Тому, що й досі існує тяжка й болюча зневага супроти цього мирного Собору: багато з тих, що повинні б тут сидіти разом з Вами, Високопреподобні Браття, не появилися на наше запрошення, бо несправедливо їм заборонено прийти. Це — доказ, що й досі є тяжким і болючим гніт, яким у багатьох країнах утискають Католицьку Церкву та пляново стремлять до її здушення й знищення. Дух наш наповнюється гіркотою на думку про це; це перестерігає, який ще далекий світ від правди, справедливости, свободи й любови, вживаючи слів Нашого славної пам'яті попередника Івана XXIII. Однак ми, вірні духові цього Собору, будемо протидіяти подвійним чином любови: супроти наших братів, що знаходяться у стражданнях. О, нехай Ангели Божі понесуть їм наш привіт, наш спомин, нашу любов. І нехай їм буде піддержкою свідомість, що їх терпіння, їх приклад є славою для Божої Церкви, і, замість плачу, нехай оживлять у надії злуку любови, яка нас лучить з ними".

„І другою протидією супроти тих, що поборюють Христа й свою Церкву, терроризують і обезвладнюють віруючих Бога, — сказав Папа, — буде й тут протидія лагідної й вищої доброти, такої, якої навчив нас Божественний Учитель: любіть своїх ворогів.. і моліться за них, що вас переслідують і очорнюють... (Матей 5. 44). Цей Собор, без сумніву, мусітиме бути рішучим і ясним у справі правильности й безблудности у вченнях. Однак, супроти тих, що через сліпий протирелігійний пересуд або через несправедливе протицерковне наставлення стільки ще терпінь завдають Церкві, радше ніж засуджувати когонебудь, матимемо почування доброти й миру, і будемо молитися так, будемо всі молитися! — з любов'ю, щоб Бог уділив їм того милосердя, що й для нас самих ми у Нього благаємо. Тільки любов нехай буде побідницею над усіми".

Папа заключив свою промову оповіщенням про створення Єпископського Синоду, що доражджуватиме Йому у головних справах. До цього Синоду належатимуть Єпископи, вибрані збором Єпископів кожної національної Церкви.

Відносно своєї подорожі до Організації Об'єднаних Націй Папа сказав, що Він іде туди, „щоб дати представникам націй вияв пошани й благовіщення миру".

Папа висловив свій привіт усім, починаючи від „Отців Сходу й Заходу". В особливий спосіб привітав спостерігачів інших Християнських Церков: „Поширюємо наш привіт із вдячністю до всіх і кожного зокрема спостерігачів. Тішимося й вважаємо честю для Нас мати їх тут з нами, запевняючи їх про нашу щиросердечну пошану".

По скінченні промови Папа уділив усім присутнім благословення й залишив храм.

У той самий день перед вечером Папа відбув разом з вірними Риму покутній похід по вулицях міста.

В Кедровський

ПРЕЗИДЕНТ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ В МОСКОВСЬКОМУ АРЕШТІ

У 1950 році в Ню Йорку вийшла в англійській мові книжка „СМЕРШ". Це — скорочена назва військового відділу НКВД — „Смерть шпіонам", що під час другої світової війни мав завдання виловлювати людей, переважно українських націоналістів, і карати їх ніби за шпіонаж.

Книжка написана на підставі розповіді Ніколая Сіневірського, який, як він заявляє, з доручення білоемігрантської організації Національний Трудовий Союз втерся до СМЕРШ'у на становище перекладача.

Нас цікавить у цій книжці, що розповідає Н. Сіневірський про долю президента Карпатської України о. Августина Волошина.

Н. Сіневірський мав нагоду говорити з майором СМЕРШ'у Надворним, який похвалився, що СМЕРШ має дуже доброго оператора в Ужгороді, Чередниченка. Він, сказав Надворний, уже розвідав про ті організації та осіб, з якими треба покінчити, як з ворогами комуністичної влади. Між ними є такі політики, як Бродій, Фенцик, організації: Аграрна Партія, Національний Трудовий Союз та Організація Українських Націоналістів, а також деякі угорські партії.

Сіневірський, вдаючи, що не розбирається в різних партіях та організаціях, поставив Надворному питання: чи Організація Українських Націоналістів є партією сепаратистів? На це Надворний відповів, що ця партія навіть проголосила в 1939 році незалежну Закарпатську Українську Республіку. Лідером її є Волошин. „Ми в Ужгороді вже дістали до своїх рук декілька їх членів, — сказав Надворний, — Волошин ще перебуває на волі, але його дні вже також почислені".

Кілька днів пізніше капітан СМЕРШ'у Шибайлов, запитав Сіневірського, чи знає він Волошина. Сіневірський відповів, що не знає. „Скоро будеш мати нагоду побачити його", — сказав Шибайлов.

При цій нагоді русофіл Сіневірський „інформує" читача: „Волошин був президентом Закарпатської України 18 годин. Я пригадую одну картину за другою в часи панування українців у 1939 році — головну квартиру Закарпаття в школі Бевко, законодавчий „сойм", що зібрався в Хусті, газету „Нова Сцена", Ревая, Клочурака, втікачів із Галичини, битву за Хуст, прибуття угорців, арешти, розстріли на вулицях... Та трагедія ще далеко не закінчилась. Цієї ночі або ж завтра ми арештуємо Волошина і багатьох українських сепаратистів".

Трохи пізніше Сіневірський з одним із відділів СМЕРШ'у прибув до Праги. Входячи до квартири цього відділу, він побачив авто, з якого вилазили усміхнений капітан Шибайлов із якимсь чоловіком.

„— Чи ти пізнаєш його?" — запитав Шибайлов, показуючи на арештованого.

Я глянув і пізнав монсеньйора Волошина.

„— Так, це він! Твій колишній президент!" — сказав насмішкувато Шибайлов".

Далі Сіневірський пише:

„Стара людина, Волошин, дивився на мене, але я не був певним, чи він бачив мене. Його очі дивилися без ніякого виразу. Переді мною стояла людина, що була знаряддям у руках вольових і розумних людей. Люди, які керували ним, висмикнулися з неводу чекістів. Вони віддали Волошина, як заклад за свої вчинки.

„— Чого ти дивишся на небо? Пізно, пізно вже! Ти мусів молитися Богові, ще поки почав бавитися в політику", — сказав йому Шибайлов. Волошин байдуже глянув на чекіста.

„— Ну, рухайся! Иди за солдатом! Він заведе тебе до твоєї камери", — наказав Шибайлов.

„Волошин похапцем пішов за солдатом. В його очах був вираз незрозуміння, що він дійсно арештований"...

Далі Сіневірський побачив, як солдат прикладом рушниці підштовхував о. Волошина.

Цей спогад Сіневірський закінчує словами: „Я знав, що Волошин мав перейти через страшні тортури".

Коли читаєш описи тих тортур, що їх переводили над своїми жертвами слідчі СМЕРШ'у, кров холоне від жаху. Доля багатьох тисяч жертв російського кривавого терору не минула й першого президента Закарпатської України, отця Августина Волошина.

Мгр Леся Храплива

„НЕ ПИТАЙТЕ, ЩО МОЖЕ АМЕРИКА ЗРОБИТИ ДЛЯ ВАС"...

Хочемо почати від цих відомих слів покійного президента Америки. Відомий теж кінець цього речення: „...Тільки питайте, що ви можете зробити для Америки"!

Коли великий державний муж, голова наймогутнішої і найбагатшої держави світу, кинув своїм громадянам такий заклик, то може до речі було б застановитися, наскільки ця думка підходить до наших обставин, до життя та намагань української національної групи тут же, в цій самій Америці чи сусідній Канаді.

Кожному ясно, що різниці тут величезні. Америка — держава, яка забезпечує своїм громадянам право на життя та свободу, на ріст та успіхи, але вона має і право вимагати додержуватися її законів і карати у випадку їх недодержання.

Ми ж, порівнюючи, куди менша група людей, без території та без визначеної влади, яка мала б право видавати зобов'язуючі закони і встановляти кари за їх порушення. Подібність, одначе, в тому, що ми теж спільнота людей, яким суджена спільна доля, які мають спільні ідеали і які пов'язані нитками взаємної залежности та спільних дій.

І вся сила та можливість розвитку нашої спільноти побудована у своїй основі на одному тільки чинникові: на свідомості та добрій волі кожної одиниці, кожного члена нашої спільноти.

І тільки такою силою ми зуміли осягнути дуже багато. Це треба підкреслити. Що більше, такою саме силою українство жило й розвивалося здебільшого впродовж усієї нашої історії. Тільки у вийняткові світлі періоди добро нашої національної справи покривалося з правними нормами держави, яка ставала висловом вільного народу. Але одиниці й групи постійно працювали в дусі цієї волі і справді несли на своїх плечах долю та життя нашої нації. Громадська праця та жертвенність лише зрідка влаштовувала їх чи давала змогу вибиватися. Повертаючись до слів покійного президента Кеннеді, — Україна дуже мало могла зробити для них. Але вони робили для України все, і в цій жертвенній до самовідречення роботі знаходили найвище звершення самих себе.

Переходячи від загальних думок до конкретного випадку, пригадаймо заклик, що пролунав на сторінках нашої преси: „Не давайте — пождіть, що вам дадуть, що зроблять для вас!" Бо не інакше можна зрозуміти провідну думку статті д-ра М. Данилюка у „Свободі" з 9 липня цього року, під наголовком „Що кому болить". Це була відповідь на статтю д-ра С. Парфанович, у якій вона таки різко і таки картала громадянство за його байдужість і недостатню піддержку нашої дитячої літератури.

Автор ставить протилежну тезу: що громадянство не повинно ні в чому. Починаючи від слабої його участи у з'їзді ОПДЛ в Торонто, який автор називає „невдалим". Можливо, що „провінційність" автора не дозволила йому познайомитися з програмою з'їзду, а була вона подумана й приготована на кожну кількість учасників — гостей, дорослих, як і дітей. І могла б була всіх задоволити, якби ці всі поцікавилися і прийшли.

Зрештою, з'їзд справа одноразова і вже давно відгоміла.

Але автор згаданої статті думає, що громадянство не винне також і в тому, що видані дитячі книжки не розходяться, що молодь не хоче їх читати, що нема за що видавати кращих речей.

На думку автора, винні тут самі письменники, бо не дають літератури належного рівня, то й не диво, що громадянство ставиться до них по заслузі.

Зрештою, автор не хоче бачити того, що Об'єднання Працівників Дитячої Літератури є єдиним таким об'єднанням, яке плекає літературу для нашого молодого покоління. Автор хоче звузити завдання ОПДЛ до маленьких групових аспірацій, бо чому ж інакше він писав би, що рівночасно „десь має місце дитяча і юнацька література давніших періодів, світова література, а її хтось українською мовою видає, перевидає, продає". Як на ім'я тому таємничому „хтосеві" — автор не каже.

Тоді, коли ОПДЛ не посягає ні по який монополь у ділянці видавання українських дитячих книжок, навпаки, радо пропаґує та поширює кожну книжку, хто б її не видав і не написав, якщо вона на це заслуговує своїм мистецьким та виховним

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ірена Книш

НА СВІТАНКУ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ В ЗДА

60-РІЧЧЯ З ДНЯ ПЕРШОГО ВІЧА УКРАЇНОК У НЮ ЙОРКУ

(2)

Нема достатніх даних, як і коли організувалися ті „товариства", „сестрицтва" „сестричні братства", зате нема сумніву, що при тодішньому хаосі, наступові винародовлення збоку мадярів, поляків, словаків, а найбільше російської пропаґанди, що диспонувала необмеженими державними фондами, які приходили на ту ціль із Росії, вони рятували від загибелі українські душі. У висліді ці допоміжні товариства придбали одну третину членства УНС, а конвенція в жовтні 1917 року схвалила, що в Головному Уряді УНС мають бути три жінки. Участь жіноцтва в допомогових організаціях підготовляла теж самостійний жіночий рух українок у ЗДА.

Бо загал українського жіноцтва не міг у тій країні, де панувало „бабське право", як говорили наші поселенці, надовго вирікатися своєї власної жіночої організації. Адже українки скрізь натрапляли на окремі, самостійні жіночі організації не тільки американські, але й різних національних груп. Тож мусіла прийти на чергу конечність і собі творити українську жіночу організацію.

Безпосередню спонуку знову проявила „Свобода" в своє десятиріччя з 26 травня 1904 р. ювілейним числом із вітаннями від „крайових українців — заморським братам". Крім Франка, Стешенка, Старицького, Нечуя-Левицького, Василя Нагірного, вміщено портрети: Наталії Кобринської, Олени Пчілки, Євгенії Ярошинської, Ганни Барвінок. З тієї нагоди „В редакцію „Свободи" для заокеанських Братів-Українців" посилає Олена Пчілка українські взори, що їх вона „зібрала на Волині, близько Галичини. Київ, 1903 р.", а редакція від себе додала: „Олена Пчілка (псевдонім), звісна українська писателька, враз із Наталією Кобринською видала „Перший Вінок", жіночий альманах". Ганна Барвінок прислала своє „оповідання з народних уст": „Так, як умерти". З черги редакція знайомить читачок із Наталією Кобринською, бо „вона перша відозвалася в Галичині до українського жіноцтва з покликом до просвіти та організувати жіночі товариства"... А далі вміщено її звернення до жінок у ЗДА:

„Посестри!

Будіться, Сестри, ставайте до праці задля своєї й народної свободи! — це мій поклик від 1884 р. до українського жіноцтва.

Той поклик не переходив безслідно. Ради нього заснувалося в Станиславові перше жіноче товариство для просвіти і дало почин до заснову таких же товариств у цілій Галичині.

Пішли петиції до державжавної ради про вступ жінкам до університетів. Почали основуватися захоронки для дітей, щоб дати полегшу зарібним жінкам і не допускати до винародовлення українців у самому корені.

Крім того інтеліґентне руське жіноцтво зачало займатися промислом нашого сільського жіноцтва. Але, на жаль, він, як і скрізь, не міг видержати конкуренції з фабричними виробами. Тому то гарні й артистичні вироби нашого жіноцтва не розходилися і не покривали накладу праці.

Ось чому відзиваюся до Вас, Сестри, що покинулисьте свою Батьківщину задля кусника хліба і поплили за широке море.

Не забувайте за свій Рідний Край, за свої полишені Сестри! Не зривайте з ними зв'язку і помагайте їм, наскільки Вас на те стане!

Засновуйте жіночі товариства „Промислової Помочі", щоб створити ринок збуту для ручних виробів нашого жіноцтва. Цим дійсно Ви піднесли б дрібний промисел наших жінок, і оригінальні, нові мотиви української стосованої штуки вивели б на широкий світ попиту й збуту.

Помагайте й тим жінкам, що так само, як і Ви, були примушені лишати свій край і шукати зарібку за морем.

Ви певно і самі відчуваєте далекосяглість таких організацій, як узагалі потребу підмоги Вашим Сестрам у Америці й ріднім краю, бо Ви все таки діти одної Матері Руси-України".

За нею відізвалася представниця Буковини, Євгенія Ярошинська:

„До українських жінок у Америці!

Дорогі Сестри! Насамперед прийміть мій щирий, сердечний привіт з Рідного Краю. Тяжка доля спонукала Вас лишити все миле, дороге, покинути Вітчину та шукати добра за морем. З пекучим горем, з болем серця прощали Рідний Край у надії, що на чужині заблисне Вам звізда щастя, скінчиться Ваше тутешнє безталання. Покидаючи Рідний Край, робили Ви се не для себе, а для Ваших дітей, бо Ви бачили, що їм не буде вже як пробувати тут, де розсілися чужинці, а для своїх місця нема. І для тих дітей переносили Ви тяжку розлуку з своякми, ввесь жаль розстання з рідною країною, бо хотіли зладити їм кращу долю, ліпшу будучність, ніж ту, котра чекала їх на власній землі. А як Ви понесли за ті діти такі великі жертви, що зреклися всього, до чого привикли змалку, з чим зрослося Ваше серце, Ваша душа, то мусите пам'ятати, що й в новім світі тяжить на Вас велика місія, святий обов'язок вплинути на тих дітей, щоб вони принесли славу свому народові. Матері мають на розвій дітей великий вплив, від добрих матерів залежить добро цілих народів, бо як матері навчать своїх дітей в маленькості, такими вони останутъ назавжди. Перше мусите старатися, щоб Ваші діти просвіщалися. Просвіта є то велика сила, перед котрою никнуть темнота, недостаток, злі звичаї і обичаї. Просвітою осягнуть вони собі незалежність, заберуть належне собі місце між другими народами, бо через просвіту стануть культурними людьми, а культурні люди мають значення в світі".

„За розвал Російської імперії"

Приятелі АБН в Америці (ПАБНА) з осідком в Ню Йорку успішно відзначили цього року Тиждень Поневолених Народів. Участь брали: болгари, білоруси, козаки, хорвати, мадяри, українці, словаки, кавказці і інші.

18-го липня в Ню Йорку в Катедрі св. Патрика відправилась урочиста Служба Божа за поневолені народи в присутності Кардинала Спелмана. ПАБНА взяла організовано участь в цій Службі Божій. Всі національні групи прийшли з прапорами в національних строях. . По дорозі роздано понад 2000 летючок ПАБНА, спеціяльно приготовлених для цієї акції. Після Служби Божої відбулась під Катедрою зустріч з Кардиналом і репортери робили фота.

ПАБНА організовано відійшла до дому Болгарського Національного Фронту і там закінчився виступ того дня. 20-го липня посадник міста Ню Йорку Роберт Ф. Вагнер підписав Проклямацію Тижня Поневолених Народів в Ситі Голл в присутності репрезентації ПАБНА та інших репрезентацій.

23-го липня в готелі Комодор ПАБНА влаштувала Прийняття з приводу ТПН, на якому конґресмен Гелперн промовляв на тему: „Світова проблема поневолених народів в світлі нашого зобов'язання в Південно-Східній Азії". Також промовляв голова ЦК АБН, Я. Стецько та проф. д-р Оберлендер, член Парляменту Західньої Німеччини, бувший міністер від справ втікачів.

Прийняття відкрив і ним провадив генеральний секретар ПАБНА, Чарлз Андріянський (мадяр). Він представив промовців, та представників національних груп, що засіли за президіяльний стіл. Були представники і молодечих організацій та від українських організацій міста Ню Йорку.

Слід завважити, що привіт пана Стека, кандидата на асамблімена стейту Ню Йорк був цікавий. Він сказав, що дія АБН дуже шкодить світовій большевицькій конспірації і субверсії, що національні аспірації українського народу ще не загинули.

Слово проф. д-р Оберлендера було змістовне. Він говорив на тему визволення, кажучи, що колоніялізми англійські й французькі вже минулись. Існує сьогодні інший рід колоніялізму — большевизм, з яким Західній Світ за всяку ціну хоче співіснувати. Та боротьба поневолених народів проти цього большевицького колоніялізму продовжується. В цій священній боротьбі за свободу стіймо всі з'єднано!

Конґресмен Галперн, один з перших піддержувачів Закону ТПН згадав три головні причини, чому ЗДА мусять піддержувати визволення поневолених комунізмом народів. Перша — це американські традиції, базовані на основах свободи народам і людині. Друга — це велика кількість американських громадян, які походять з країн, поневолених російським імпіріялізмом і комунізмом. Вони мають там своїх братів, сестер і батьків. Про них ми не смісмо забути. Третя причина, — це наше зобов'язання боронити південно-східню Азію перед наступом комуністів. В цій боротьбі за свободу багато вже згинуло і про них нам не забути!

Промова п. Я. Стецька базувалась на таких тезах: 1. Солідаризуватись з думками Закону про ТПН в ЗДА. 2. Настали часи протиімперіяльні і протиколоніяльні.. із ними цілі й завдання АБН є цілковито співзвучні. 3. ЗДА повинні поширити політичні цілі у В'єтнамі і прогнати комуністів з цілого В'єтнаму, а не тільки з Південного. 4. Прогнання американцями комуністів з Куби та встановлення там національного демократичного уряду не було б ніяким „колоніялізмом". 5. Вірити в еволюцію большевизму до вільної і демократичної системи — це наївність. 6. Значення дії АБН в майбутньому є велике. Наші майбутні завдання — це організувати людей, похід проти російського імперіялізму і комунізму, — за Бога і Батьківщину, за національну незалежність і свободу!

Перед прийняттям в цьому ж готелі відбулась пресова конференція з Я. Стецьком, якою керував генеральний секретар, Чарлз Андріянський. Він на вступі сказав, що Закон про ТПН в ЗДА та цьогорічна Проклямація губернатора Ню Йорку Нелсона Рокефеллера називають коло 25 націй, поневолених російським імперіялізмом і комунізмом, а американська преса в Ню Йорку звичайно згадує тільки т. зв. сателітів. Треба пресі писати згідно з повищим законом і проклямацією.

Голова ЦК АБН Я. Стецько відчитав заяву до преси, після чого слідували питання та відповіді. Головні думки цієї заяви були такі:

1. Причиною світової кризи є існування російської імперії й агресивної комуністичної ідеології, як засобу російського імперіялізму.

2. Москва створює для ЗДА другорядні периферійні фронти-війни типу В'єтнаму, Конґа і Куби, щоб відвернути атаку від себе, як центру аґресії.

3. Підтримуємо політику сили Уряду ЗДА у В'єтнамі, але уважаємо, що його політичні цілі не можуть бути обмежені 17-ю паралелею!. Для боротьби за добро, волю, правду і національну незалежність не може бути меж. Ідеї мита не платять! Тому ЗДА повинні проголосити христоносний бій за визволення цілого В'тнаму, щоб тим пірвати до повстання проти Го Чі Мінґа північних в'єтнамців. Інакше перемогти неможливо!

4. В СССР йде до повної влади КҐБ. Преса, радіо, телевізія, література, мистецтво реґабілітує ЧЕКА, підготовлюючи психологічний ґрунт для перебрання Шелепіним влади. Повністю реґабілітується минулих і сучасних чекістів, як тих, що керують і наглядають над цілістю життя. І коли Шелепін сягає по найвищу владу в Кремлі, компетентні чинники вільного світу повинні розкривати обличчя цього кривавого нового Сталіна — організатора морду провідника українського визвольного руху, — Степана Бандери.

5. За смерть Бандери несе пряму відповідальність Шелепін. Він повинен бути поставлений перед Міжнародний Трибунал за справу морду на особі Степана Бандери, що стався з його наказу, як це ствердив Найвищий Суд Федеральної Республіки Німеччини. Шелепін повинен бути предметом розгляду Ради Безпеки ОН, бо морд С. Бандери і Лева Ребета з наказу Уряду СССР на території суверенної чужої держави загрожує миpові й безпеці у світі. Також, Комісія при ОН для справ колоніялізму повинна зайнятися цією справою, бо Ст. Бандера був провідником визвольної антиколоніяльної боротьби і тому був замордований, що боровся проти російського колоніялізму.

6. Аналіза обставин смерти президента Кеннеді, тип та спосіб, яким його вбито, небезпечність для Кремлю особи Кеннеді як пробойовика відродження американської нації в змислі ідейно-патріотичному і християнському, героїзму й ідеалізму, його відкритої твердости навколо подій в Кубі, все це у порівнянні із вбивством Ст. Бандери доводить до переконання, що Шелепін організував морд теж на през. Кеннеді. Розкриття Шелепіна як організатора морду на през. Кеннеді могло б було спричинити зриви національних повстань в СССР і розвал імперії та комунізму з середини. Не забуваймо, що перше повстання укр. в'язнів у Воркуті вибухло за Сталіна під час бльокади Берліну.

В. Б.

Ню Йорк, Н. Й.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВЦІ ВЖЕ 26-го ВЕРЕСНЯ

Світова Виставка в Ню Йорку, це показ культурних та промислових і технологічних здобутків держав світу. Відвідувач Світової Виставки на протязі дня може запізнатися поверховно з культурою десятків держав вільного світу, включно з Ватиканською, найменшою простором, але найбільшою чисельно — католицькою державою.

19 липня 1964-го року українці Ню Йорку подбали про те, щоб бодай одним днем запізнати відвідувачів Світової Виставки про українську культуру, та про стремління українського народу.

Минулорічна імпреза залишиться в пам'яті майже десятитисячної маси народу, включно з чужинцями, які прийшли на різнородну й цікаву українську програму в „Зінгер Бовл". В програмі був виступ танцювальної групи, мішаного хору, сольоспіви, та бандуристи, які спеціяльно приїхали з Дітройту, щоб заманіфестувати перед цілим світом про невмирущість української культури. Між представниками американського політичного світу виступав з привітанням для українців тодішній нюйоркський сенатор Кеннет Б. Кітінг, присутній був також стемфордський Єпископ Йосиф Шмондюк, президент в екзилю, д-р Степан Витвицький, та представники Українського Конгресового Комітету Америки, які спонзорували цю репрезентативно-імпозантну програму. Про виступ українських ансамблів широко заговорила американська англомовна преса, підкреслюючи мистецьку кваліфікацію всієї української програми.

26-го вересня цього року українці мають нагоду ще-раз запізнати тисячні маси відвідувачів Світової Виставки про все те, чим ми дорожимо, що ми плекаємо. Цьогорічний „Український День" є спонзорований Українським Конгресовим Комітетом Америки, який на протязі свого 25-річного існування інформує вільний світ про долю поневоленої України. Цей немов „парлямент" американських українців виконує вперше чергу інформативну місію про українську проблематику серед чужинецького світу. „Український День" на Світовій Виставці є одною з ділянок праці УККА. Як минулого року, так і 26-го вересня о год. 3-ій по пол. Український День відбудеться на арені репрезентативного павільйону Зінгер Бовл. Поруч з американським маятиме того дня український прапор, — під звуки українських маршів ввійдуть на арену виконавці програми. Хочеться вірити, що цьогорічна програма буде мати також позитивну оцінку американської преси, бо виконавці цьогорічного „Українського Дня" є ті самі, що були минулого року, тобто промовлятиме: директор програми національних груп на Світовій Виставці — Ґордон Грагам, майстром церемонії буде Володимир Вакад, з короткою промовою виступить представник УККА, танцювальні дружини метрополітальної округи виступатимуть під керівництвом Ніни Сулими. Дівочі танки „Верховина" з солісткою Люсею Костецькою будуть супроводжені гуцульськими піснями. Українську пісню репрезентуватиме хор „Прометей" під диригентурою Івана Задорожного.

Українці, що не мали нагоди бачити попередньої програми на Світовій Виставці, напевно скористають з цьогорічної. Це культурна маніфестація української культури серед чужинецького різномовного й різнонаціонального моря. Перед закритям Світов. Виставки сотні тисяч відвідувачів бажають востаннє побачити показ людського ума, здобутки нашої доби. Маніфестація „Українського Дня" на Світовій Виставці — це тривала інформація про українську культуру. Українці повинні масовою участю заманіфестувати подяку господарям і виконавцям цьогорічної програми „Українського Дня".

Роман С. Голіят

Повідомлення Комітету Пам'ятника Шевченкові на місто Ню Йорк

З уваги на ліквідацію нашого Комітету після виконання його завдання звертаємося до наших збірщиків і жертводавців з наступним проханням:

1). Всіх членів Комітету і збірщиків, які досі ще не здали одержаних бльочків з жетонами, книжечок з квітарем та збіркових лист заповнених і незаповнених прохаємо повернути їх негайно нашому Комітетові з евентуальною готівкою.

2). Жертводавців, які зложили пожертви на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні в сумі 25 долярів або більше та не одержали досі грамот подяки, прохаємо повідомити про це негайно наш Комітет, подаючи свою докладну адресу, щоб можна було вислати їм грамоти.

Це повідомлення можна зробити особисто або письмово на таку адресу:

Shevchenko Memorial Committee
c/o
Ukrainian National Home
140-142 Second Avenue
New York, N.Y. 10003

У зв'язку з цим наш Комітет буде чинний аж до відклику в Українському Народному Домі в Ню Йорку, кімната ч. 23 кожної суботи від год. 3:00 по полудні до до год. 8:00 вечора.

Комітет Пам'ятника Шевченкові
на місто Ню Йорк

● Аж у Сіямі дізнався випадково інженер Гарлі Д. Брасит, що його доньку вибрали три дні тому на „міс Америку". Інж. Брасит зобов'язався працювати для летунства до 1967 року і його вислано спершу на Філіппіни, а відтіль до Сіяму. Зате в Атлантік Ситі разом із 18-річною Дебора Брасит перебувала її мати: там відбулися ті вибори.

● Французький президент Шарль де Голль заявив на своїй пресовій конференції в минулому тижні, що він „впродовж двох місяців відтепер" повідомить, чи він кандидуватиме знову на президента. Він Він промовляв на тій конференції півтори години без записок і не проявляючи втоми, — все ж кандидування у тому віці на дальших сім років — ризикована справа.

Д-Р СЕМЕН ДЕМИДЧУК ПОМЕР...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

подорож до Америки від вересня 1912 року до травня 1913 року, як делеґат Крайового Шкільного Союзу, який займався утриманням приватних українських шкіл в Галичині і орудував фондом під назвою „Рідна Школа". Завданням делегата було освідомити українське громадянство Америки і Канади про значення й потреби українського приватного шкільництва і прохати допомоги на утримання шкіл. Акція увінчалася на ті часи успіхом, бо з ЗДА і Канади під час подорожі і негайно після подорожі прийшло на „Рідну Школу" кругло $20,000, на австрійські гроші 100,000 корон. Під час повороту з Америки об'їхав Західню Европу, включаючи Англію, Голляндію, Бельгію Францію, Швайцарію, частину Німеччини, Австрію. Після повороту домів вступив як кандидат адвокатури на судову практику і в тому часі склав три іспити для осягнення докторату. Рівночасно був секретарем „Рідної Школи" а перед вступленням на судову практику і перед виїздом до Америки був співробітником українського щоденника „Діло" впродовж двох років.

З вибухом війни в р. 1914 був змобілізований як резервовий австрійський старшина, відбув місяць служби як продовольчий офіцер в повіті Яворів; а опісля виїхав до Перемишля, де в військовій команді дістав поклик їхати до Відня до воєнного міністерства. Тут довідався, що його потребує Український Клюб парляментарних послів з головою д-ром Костем Левицьким на чолі. Клюб, заступаючи тодішню Українську Головну Раду, створену у Львові і перенесену до Відня з причин воєнного положення, доручив д-ро Демидчукові знову виїхати до Америки на пропаганду української справи в порозумінні з американськими українцями.

Після приїзду до ЗДА в 1914-му році, як делеґат Головної — опісля „Загальної Української Ради" з Відня, почав старання для скликання першого „Українського Сойму в Америці", який відбувся в 1916-му році в Купер Юніон Голл у Ню Йорку. В тому часі був співробітником „Свободи".

В 1919-му році став директором пресового Інформаційного Бюра Українського Народного Комітету в ЗДА. з осідком в Ню Йорку. В тому часі зорганізував прилюдні маніфестації аа признання незалежности Україні та з протестом проти польської окупації Західьої України (1921 - 1922. Тоді перший раз американські українці вийшли з таблицями з відповідними написами на вулиці міста Ню Йорку, під польський консулят, і перед Білий Дім у Вашинґтоні.

Серед такої праці пішов на співробітника „Свободи", а опісля „Америки" у Філядельфії (1922 р.) де перебув чи то як співробітник чи як кореспондент аж до 1933-го року з кількола перервами. У 1927 - 1928 рр., разом з д-ром Л. Цегельським видавав „Український Вістник" у Ню Йорку і був редактором місячника „Джуніор Америка" в англійській мові при газеті „Америка".

У минулому написав кільька серій полемічних статтей, які появилися окремими відбитками, як: „Терниста дорога" („Свобода", 1915 р.); „Перед осуд народу" („Свобода" 1916 р.); „Дерев'яний кінь" („Америка" 1924 р.). Самостійні брошури - книжечки: „Не скус душі живої" (1914 р.); „Знання життя" (1917 р.); кілька „Українських образків з Америки", поміщених в „Українськім Вістнику", а саме: „Свій Незнаний", „Чкова", „Синій Анархіст". Окремо в календарях УНСоюзу з 1920-го року поміщена частина „З хроніки ув'язненого". Під час приготувань до маніфестацій в Ню Йорку приготовив кілька брошур в англійській мові, найзамітніша „Чи мають умерти?"

Зредаґував кілька календарів, звичайно без подавання імени, а теж і „Пропам'ятну Книгу" та „Пам'ятка зі Свята" з нагоди посвячення української Католицької Вищої Школи в Стемфорді (1933). Був автором статтей в англійській мові про українську церкву, друкованих та розсиланих до катол. видань Католицьким Пресовим Бюром у Вашинґтоні. У 1933 р. зредаґував, на доручення о. В. Лотовича й єпископського ординаріяту „Ювілейний Альманах Української Католицької Церкви" з нагоди п'ятдесятиріччя (1884-1934). Від липня 1932 року до вибуху Другої світової війни був американським безплатним постійним кореспондентом львівського щоденника „Діло". В тому часі опрацював плян Всеукраїнського Конґресу на шпальтах „Діла". В роках 1927-28 пробував організувати оселю коло Ню Маркет, у стейті Ню Джерзі, з назвою „Нова Україна", а в 1929 р. переселення українців зі східних стейтів до Арізони. З нагоди об'їздки Василя Авраменка для закладання шкіл українського танку став пресовим аґентом при організуванні українського народного балету з виступом у Метрополітальній Опері в Ню Йорку в 1930 році, а опісля допомагав в такім самім характері у підготові об'їздки балету Авраменка й хору Ол. Кошиця для святкування 200-літнього ювілею народин Юрія Вашингтона в 1932 р. На підставі студій в бібліотеці зладив цикл статтей п.з.: „За спадщину Києва", поміщених в „Америці" 1935-36 рр., видав окремою відбиткою (1936 р.) найстаршу мапу УкраїниСансона (з 1674 р.), „Україна Край Козаків" по-французьки. Організував Український Відділ на Міжнародній Торговельній Виставці в Ґренд Сентрал Пелес в Ню Йорку (лютий, 1935 р.), для вистави народних одягів, привезених до ЗДА Мати С. Севериною, ЧСВВ. Був співробітником „Пропам'ятної Книги" УНСоюзу з нагоди сороклíття в 1935 р., секретарем Українського Виставового Товариства (1938-1940) для підготови участи українців у Всесвітній Виставі в Ню Йорку (Український День — 18 червня 1939 р.). Був інструктором української мови в університеті Колумбія (червень-вересень, 1939 року) для старшин американської армії, які покінчили військову академію у Вест Пойнті та приготовлялися до дипломатичної служби.

Під час виборчої кампанії за Рузвелтом був секретарем українського відділу при Крайовім Демократичнім Комітеті (вересень-жовтень, 1940) і автором виборчої брошури „Чому голосувати на Ф. Д. Рузвелта?" З вибухом другої світової війни був урядовцем при цензурі ЗДА в 1942 р. Автор розвідки „Україніка в Америці", поміщеної в Ювілейній Книзі УНСоюзу з 1944. Та сама розвідка, перероблена і розширена автором появилася в англійській мові в „Українському Тижневику" в 1944-45 рр. Від липня 1943 став поновно співредактором щоденника „Свобода". У Ювілейнім Календарі - Альманаху УНСоюзу за 1949 р. помістив працю „Українська Спільнота в Америці". До календаря УНСоюзу на 1951 р. написав розвідку: „За Українську Спадщину в Америці". Упродовж свого побуту в Америці збирав різнородні українські друки, а крім того принагідно купував старі книжки зі згадками про Україну в мовах англійській, французькій та ін. Так само мав поважну колекцію давніх мап, на яких находиться назва України. З нагоди організації переселенчої акції після другої світової війни брав живу участь в діяльності Злученого Українсько - Американського Допомогового Комітету. Зі смертю д-ра Семена Демидчука відходить у могилу один із найбільш заслужених та наполегливих будівничих Американської України. Вічна Йому Пам'ять!

„НЕ ПИТАЙТЕ, ЩО МОЖЕ АМЕРИКА ЗРОБИТИ ДЛЯ ВАС"...

(Закінчення із сто. 2-ої)

рівнем. Але релігійности та патріотизму тут неможливо поминути, як важливої міри оцінки!

І чи невідомо ще авторові, що саме ОПДЛ перевидало чимало творів для дітей Марка Вовчка, Леоніда Глібова, Івана Франка, Константини Малицької, Андрія Чайковського, хоч натякає він, ніби ОПДЛ не віддає їм належної пошани. І власне ОПДЛ видало було Р. Кіплінґа, О. Вайлда, Мукерджі Ґопаля...

Щоб таки вказати якийсь шлях, як оминути батькам видання ОПДЛ, автор звертається навіть до книжок, друкованих у Києві. Ніде правди діти, поміж цими книжками є навіть шедеври, і навіть ОПДЛ перевидало було давніше Наталі Забіли „Чарівну хустину", „Пригоду з автобусом", „Лісові казочки" Оксани Іваненко. Тільки ж хто зуміє відсіяти „партійну мудрість" від чистого зерна, коли вони там особливо старанно перемішані? Чи можна довірити цю роботу батькам без розбору, без уваги на рівень їх освіти та вироблення критичного вичуття? А навіть твори нашої дитячої клясики у потойбічних виданнях не вільні від „виправлень" у тому дусі, „як написав би письменник, якби не був під тиском буржуазно - націоналістичного середовища".

Таке „виправлення" зветься поміж чесними людьми „фальшивкою". І навіть народні казки вийшли в Києві ґрунтовно пофальшовані — з усуненням усіх релігійних місць.

Вкінці автор жаліється, що в нас „на кожну ціль — дай", і бідне громадянство мусить давати. Тільки ж, як ми вже доказували на початку — зовсім не мусить! Це не податок, що його треба платити! Це вияв доброї волі і свідомої передбачливости: не дамо, то й не буде того, що на потребу нашим дітям.

І чи справді громадянство „бідне"? Знаю людей, що мають власні доми, мають по два авта і заявляють, що вони ще не такі багаті, щоб дозволити собі купувати українські книжки. А рівночасно знаю фабричного робітника Григорія Яремчука, який, попри жертвенність на інші цілі, уфундував нагороду в сумі тисячі долярів для конкурсу на найкращий твір дитячої літератури. Так, це виключно справа погляду...

Автор хотів би бачити, навіть домагається настирливо — де й які ці „невидані твори". Безперечно, він побачить їх, коли хтось інший уфундує їх видання. Якщо ж він сам хотів би це зробити, ОПДЛ дасть йому радо потрібні інформації.

Покищо не зашкодило б, одначе, простудіювати пильніше те, що вже маємо видане. Тоді може він і змінив би дещо свої погляди...

Виходить так, що стоять одне проти одного: громадянство — тут конкретно батьки, які відповідальні за створення попиту на книжковому ринку, а з другого боку дитячі письменники, що їх репрезентує ОПДЛ. І перегукуються: „Ви винні!" — „Ні, ви винні"! Ясно, що така забава ніколи не матиме ніяких наслідків! Наслідки можуть бути лише тоді, коли підійдемо реально із взаємним зрозумінням. Тоді громадяни доброї волі побачать, що працівники дитячої літератури, не зважаючи на всі трудноці, таки роблять багато. Уважним слідкуванням за їх працею напевно осягається більше, як розторощуванням загальниковими твердженнями тих працівників, які трудяться не для кого, а для дітей громадянства.

Бож ціль не та, хто кого „поб'є", а та, на яких українців виростуть наші діти!

При цьому не можна забувати, що всі наші Чикаленки і Симиренки (а ми їх таки мали! Згадати б, наприклад, селянина Череватенка — мецената видань Б. Грінченка для дітей і народу, та недавно померлого нюйоркського заробітчанина Василя Пуйду — мецената В-ва „Світ Дитини" у Львові) — всі вони напевно менше втратили, роздаючи своє майно на користь рідної культури, а більше здобули, записуючись золотими, незабутніми літерами в нашу історію.

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

ШТУЧНЕ СЕРЦЕ МАЄ БУТИ ГОТОВЕ ДО П'ЯТЬОХ РОКІВ, — заявив хірург Крайового Інституту Серця д-р Френк В. Гастінґс в телефонічному інтерв'ю. Він казав, що плянується мати готові штучні серця до п'ятьох років, але він додав, що деколи йому здається, що такі серця будуть готові для недужих аж за 100 років. Вже тепер послуговуються серцево-легеневими машинами, щоб заступити серце-легені пацієнта впродовж кількох годин на протяг операцій. Але майбутні штучні серця мають функціонувати в людському організмі тижні, а то й роки. Вони можуть служити як помпи, що підсилюватимуть слабі серця, або мають вповні заступати знищені серця людей

Посмертні згадки

ТЕКЛЯ БІЛЕЦЬКА, членкиня Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНС в Шикаґо Ілл., померла 26 серпня 1965 рр. на 65 році життя. Покійна походила з Тернополя, Зах. Україна, учителька і письменниця дитячої літератури. Полишила у смутку мужа д-ра Василя Білецького. Похорон відбувся 28 серпня 1965 р. з Катедри св. о. Миколая в Шикаґо, при участі родини, членів Б-ва і приятелів на цвинтар Св. Хреста в Акрон, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Т. Шпікула, секр.

СОФІЯ ЖИВІЦЬКА (Сливка) з дому Хороцак, довголітня членкиня Тва „Українська Січ" — 182 Відділу в Кліфтоні, Н. Дж., померла 17 липня ц. р. Покійна народилася 27 липня 1879 р. в Криниці — Лемківщина. До Америки приїхала 1899 року а в 1900 році вийшла заміж за Андрія Живицького. В 1918 році вся родина вступила до УНСоюзу 1919 р. в копальні вугілля при нещасливім випадку загинув муж Андрій. Покійна Софія з 6 дітьми переїхала до Пассейку Н. Дж. Тут разом з дітьми включилася в організування Української Православної Церкви в Пассейку. Доложила всіх зусиль до виховання своїх дітей в релігійному і національному дусі. Її найстарший син Іван довголітній місцевий союзовий діяч — сьогоднішній предсідник 182 Відділу. Горем прибиті залишилися 2 сини, 3 доньки, 14 внуків та 31 правнуків.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар 182 Відд.

ІВАН ШЕҐДА, член Т-ва Єдність, Відд. 163 УНС в Філядельфії, Па., помер дня 14 серпня 1965 р. Покійний походив з села Жухів, пов. Ланцут. Залишив у смутку дружину Параскеву, сина Михайла, дочок Міру, Марію, Гелен, Ірену і Ольгу. Похорон відбувся 18 серпня 1965 р. при участи родини, членів Відділу і знайомих.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відд.

МИХАЙЛО ПАРАНИЧ, член Т-ва „Єдність" Відд. 163 УНС в Філядельфії, Па., помер 22 квітня 1965 р. Покійний походив з села Теплиці, пов. Ярослав, Україна. Покійний був урядником Т-ва „Єдність" около 20 років, в 1964 р. дістав Почесну грамоту за чесну працю для укр. народу і УНС. Залишив у смутку дружину Катерину. Похорон відбувся 26 квітня ц. р. при участи родини, членів Відділу, односельчан і знайомих.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відд.

СЕМЕОН ГОТРА, член 146 Відд. ім. І. Франка в Дітройті, Міш., помер дня липня 28 1965. Покійний народився 1889 в селі Трешівна, пов. Рогатин, Зах. Україна. Прибув до Америки 1912 р. Залишив в смутку 2 доньки Марію і Катерину, одного сина Михайла і 9 внуків. Похорон відбувся 31 липня 1965 з пох. заведення до церкви Непорочного Зачаття, відтак на цвинтар Мт. Олівет при участі родини і приятелів і членів Т-ва.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа Відд.

ТАРЗАН, ч.5500. Що там за руїнами?

— Скажіть своїм носіям зачекати тут, — сказав Тарзан. — Вони занадто боязливі, щоб бути помічниками.

Білі чоловіки самі йшли в напрямі дивних руїн.

Панувала заспокійлива тиша, коли вони увійшли до широкої розколини... що колись була брамою... Що там є по той бік?